

Innspill til forskningsprioriteringer Statsbudsjettet 2026

FFA foreslår at Nærings- og fiskeridepartementet øker forskningsbevilgningen med 450 millioner kr i 2026, slik:

1. Styrk næringsrettet forskning i Forskningsrådet

Bevilgningene til offentlig finansiert næringsrettet forskning i Forskningsrådet styrkes vesentlig for å øke produktivitet, grønn omstilling og konkurransekraft i næringslivet, samt kommersialisering fra forskning. Forskningsrådets utlysninger må understøtte langsiktig, tematisk og mulighetsskapende samarbeid mellom dem som kjenner utfordringene på pulsen og forskningsinstituttene som bidrar med kunnskap. Forskningsinstituttene arbeidsform er tillitsfullt samarbeid med bedrifter, offentlige virksomheter og forskningsmiljø på tvers av sektorer og nasjonale grenser. Instituttene er koblingspunkt i samarbeidet og anses som en avgjørende styrke i EU og Norge. Instituttene bør utnyttes for alt de er verd i det avgjørende omstillingsarbeidet.

Virkemidler rettet mot FoU i næringslivet må også utløse finansiering fra bedriftene selv.

Innovasjonsfremmende samarbeidsvirkemidler som Grønn Plattform, SFI, KSP og IPN må tas i bruk i større grad.

- Kap. 920, post 70 Tilskudd til næringsrettet forskning økes med 370 MNOK i 2026

2. Instituttene grunnbevilgning trappes opp mot europeisk nivå

Forskningsinstituttene utstrakte samarbeid med næringsliv og deres spesialisering mot tema snarere enn fagdisiplin, gjør dem særlig egnet til å levere FoU for nødvendig omstilling i norsk næringsliv. Instituttene kapasitet i arbeidet med utvikling og omstilling av norsk næringsliv bør forsterkes gjennom økning i grunnbevilgningen. Det er ikke minst viktig for områder hvor det i dag er få, for små eller for lite betalingsdyktige aktører i næringslivet. Norske forskningsinstitutter mottar svært lav grunnbevilgning sammenlignet med institutter ellers i Europa, de næringsrettede instituttene (TI-instituttene) er i en særstilling med i gjennomsnitt 11% grunnbevilgning (inkl Retur-EU).

Grunnbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene bør trappes opp til 15% innen 2030, i tråd med Forskningsrådets anbefaling. Til sammenligning ligger institutter i Europa på minimum 20%. Norske universiteter og høyskoler har i dag et grunnbevilgningsnivå som ligger på topp i Europa. Iflg OECD betyr dagens lave grunnfinansiering til forskningsinstituttene "lost opportunities" for Norges innovasjonskraft. En styrking av grunnbevilgning til TI-instituttene kan gjerne øremerkes til sentrale samfunns mål, som grønn vekst og digitalisering.

- Kap. 920, post 71 Grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter økes med 80 MNOK i 2026

Norge må investere i anvendt forskning som tas raskt i bruk for å løse vanskelige samfunns- og teknologiutfordringer

Bruk forskningsinvesteringene systematisk og treffsikkert for å nå de krevende samfunnsmålene

Perspektivmeldingen tydeliggjør Norges utfordringer, som mangel på arbeidskraft, svak produktivitetsutvikling, fossilavhengig økonomi, klimatilpasning, naturmangfold og samfunnsikkerhet. I sum gir det store omstillingsbehov. Det trengs en kraftfull satsing på kunnskapsberedskap og forskning for å utvikle et samfunn med miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft og gi kommende generasjoner forutsetninger for gode liv.

Våre naboland Finland, Sverige og Danmark øker forskningsinvesteringene kraftig frem mot 2030. Draghi-rapporten adresserer mye tyngre investering i forskning og innovasjon for at Europa skal bli mer konkurransedyktig, mindre karbonavhengig og tryggere.

De neste 5-10 årene blir avgjørende for hvordan vi møter dagens løpende utfordringer og for hvilket samfunn vi overlater til kommende generasjoner. Norges økonomiske og sosiale situasjon gir oss enda mulighet til å greie å ta samfunnet vårt gjennom det grønne og digitale skiftet til et bærekraftig og trygt samfunn med høy verdiskaping og produktivitet. Norges investering i forskning rettet mot utfordringene må styrkes og brukes målrettet og effektivt, utløse næringslivets forskningsinvesteringer og bidra til fortsatt å bygge samarbeid som utløser store forskningsmidler fra EU.

Forskningsinstituttene samfunnsoppdrag er å bidra til å løse samfunnsutfordringer. Instituttene har høy kompetanse på å identifisere og forstå brukerbehov og driver utstrakt forsknings- og teknologiutviklingsamarbeid med bedrifter og offentlige aktører. Denne kombinasjonen gir en unik innsikt og bidrar til at forskningen blir relevant og tas raskt i bruk. Forskningsinstituttene kompetanse og kapasitet bør utnyttes bedre for å nå fellesskapets mål. Da trengs det et helhetlig forskningssystem og investering i forskning som adresserer samfunnsutfordringer og fremmer forskningssamarbeid med næringslivet og offentlige virksomheter på tvers av sektorer.

Norge har i fellesskap løst store utfordringer tidligere. Pandemi og krig i Ukraina har utløst forpliktende europeisk samarbeid. Felles utfordringer har utløst tunge offentlige og private investeringer i forskning og innovasjon, samarbeid på tvers av nasjonalstater og sektorer og rask handling under usikkerhet. Dette er kjennetegn som er gyldige når vi som samfunn nå må håndtere store fellesprosjekter, ikke minst samfunnssikkerhet, politisk og økonomisk ustabilitet og det grønne og digitale skiftet. Nye industrieventyr og avgjørende samfunnsoppgaver ligger foran oss, utfordringer og muligheter som vi må løse i fellesskap. Vi trenger fellesgoder og sterke samarbeid for forskning, utvikling av ny teknologi og nye løsninger.

Norge må styrke anvendt forskning for å greie den vanskelige teknologiutviklingen og bygge beste kunnskap for nullutslippssamfunn, samfunnssikkerhet, verdiskaping og grønn konkurransekraft.

Staten investerer ca. 48,5 mrd. kr i forskning (2025). I tillegg kommer ca. 3,7 mrd.kr. som benyttes til SkatteFUNN. En synkende andel, ca. 1/5 av de samlede statlige forskningsbevilgningene, konkurranseutsettes gjennom Forskningsrådet, dvs. Ca. 10,5 mrd. kr. Den andelen av de statlige forskningsmidlene bør økes og gis tydelige innretning mot de vanskeligste samfunnsutfordringene.

Internasjonalt forskningssamarbeid må styrkes

Mange utfordringer går på tvers av landegrensene, og vi må øke internasjonalt forskningssamarbeid for å møte dem. Det er avgjørende for kunnskapsberedskap, omstillingsevne og konkurransekraft i hele landet at norske virksomheter og forskningsmiljø kan delta på den internasjonale kunnskapsallmenningen. I dag kanaliseres 25% av Norges FoU-innsats gjennom EUs sektorprogrammer. Tall for Horisont Europa (HEU) viser at norske forskningsinstitutter konkurrerer svært godt og står for 35% av finansieringen fra EUs forskningsprogram til Norge. Retur-EU er en resultatbasert ordning for å tildele instituttene en ekstra grunnfinansiering tilsvarende 33%-50% av det beløp de konkurrerer seg til fra rammeprogrammet. Tildelingen dekker mesteparten av instituttene manglende kostnadsdekning i EU-prosjektene. Uten denne kompensasjonen vil instituttene ikke ha mulighet til å delta i EU-finansierte prosjekter. Retur-EU må gis forutsigbarhet slik at forskningsinstituttene fortsatt kan delta for fullt i forskningssamarbeidet sammen med norske bedrifter og hente hjem store forskningsmidler fra EU. Hvis rammen ikke strekker til og instituttene må redusere sin aktivitet, betyr det at returen av norske forskningsmidler fra EU til Norge, midler som allerede er betalt inn i form av nasjonal kontingent, vil begrenses. FFA mener derfor at:

- Norge må forsterke forskningssamarbeidet med Europa og andre land og se våre strategiske forskningsprioriteringer i sammenheng med Europas prioriteringer.
- Retur-EU må videreføres som resultatbasert del av grunnbevilgningen. Nivået på bevilgningen må sikre at forskningsinstituttene fortsatt har mulighet til å delta for fullt i Horisont Europa i samarbeid med norske virksomheter. Rammen til Retur-EU økes i takt med instituttene gjennomslag i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon. Bevilgningen ligger på Kunnskapsdepartementets budsjett, men effekten kommer i vesentlig grad hos de næringsrettede instituttene og hos bedriftene.

Offentlig finansiert forskning må være treffsikker og gi økt verdiskaping og konkurransekraft

Større andel av forskningsmidlene må innrettes mot å løse tydelige samfunnsutfordringer. Det er ofte komplekse utfordringer som krever forskningssamarbeid over tid med de som kjenner utfordringene. Tverrfaglig forskning og tverrsektorielt samarbeid er avgjørende. Veien fra ny kunnskap til bruk må være kort og kunnskapen må spres og tas i bruk raskt.

De offentlige investeringene må benyttes i de beste prosjektene og beste miljøene, vurdert etter forskningskvalitet og samfunnsrelevans. Forskningsinstituttene har bred kompetanse og kan bidra på flere samfunnsområder enn i dag, for eksempel innen totalberedskap. Det fordrer virkemidler som legger til rette for samarbeid og åpen utlysning av flere av forskningsmidlene innen disse sektorene.

I 10-årsperioden 2009-2019 har næringslivets FoU-aktivitet vokst kraftig. Veksten i næringslivets FoU-aktivitet er i vesentlig grad basert på økning i offentlig støtte. Offentlig støtte til FoU-aktivitet bør utløse egenfinansiering i bedriftene og finansiere ny forskning som deles og kommer samfunnet til gode. Åpen konkurranse om forskningsmidler sikrer kvalitet og relevans i forskning. Samarbeid mellom de som eier utfordringene og forskningsmiljø gjør at forskningen tas raskt i bruk og at kunnskapen spres og utvikles videre.

Med trangere økonomiske rammer, må en omfordele fra lite effektiv virkemiddelbruk til mer effektive FoU-virkemidler med høy multiplikatoreffekt. SkatteFUNN-ordningen er den eneste rettighetsbaserte FoU-støtten, beregnet til 3,7 mrd kr i 2025. Basert på evalueringer, mener vi det er grunn til å undersøke om alle deler av SkatteFUNN er like effektive som andre næringsrettede virkemidler som bygger samarbeid og kunnskapsspredning i næringslivet, eller om endringer i ordningen kan gi større resultat.

Vi utdyper gjerne forslagene og ønsker lykke til med budsjettarbeidet!

Vennlig hilsen

Anne Strømme Lycke
Styreleder FFA

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Forskningsinstituttene Fellesarena organiserer de 33 selvstendige forskningsinstituttene som fyller kriteriene for grunnfinansiering fra Forskningsrådet, til sammen 7200 årsverk og 11,5 mrd kr i årlig omsetning, derav 1,2 mrd kr fra utlandet. Norge har i sin instituttsektor et velfungerende apparat for anvendt, tverrfaglig og målrettet forskning. Forskningen er innrettet mot samfunnsutfordringene og bidrar til konkurransekraft, innovasjonsevne og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. Forskningsinstituttene er forsknings- og innovasjonspartnere for bedriftene og akseleratorer for omstilling i samfunnet.